

*) "במרחק שתי תקוות", מאת יהודה עמיחי, הוצ' הקיבוץ המאוחד, ת"א תשי"ח, 2.400 ל"י.

מוטו, אירופא, את האמונה במלא רחמים", כלומר, באפשרויות לתיקונו של עולם זה. אמנם יכול היה עולם זה להיות יפה, כי על גבעות אלה פרחו גם פרחים. אותו "אני" עצמי, שהביא גוויות מן הגבעות, הוא ש"קטף פרחים בהר". אולם הן גוויות השכיחו את הפרחים והאימה את האסתטיקה. עולם שאין ביסודו ערכים של מוסר, אי אפשר לו שיש תקע בערכים של יופי; ואת מקומו של הלב הרחמן, שאינו יכול לבוא על סיפוקו, אין העיין שאפשר לה לבוא על סיפוקה, יכולה למלא. אלא מלא היה בעולם סדר, שנקבע עוד לפני היות האדם — יתכן, שהאדם, על-סמך נסיונו, היה קובע בו סדר כלשהו. אולם אין בידו של אדם להפר סדר, שנקבע מימים-ימימה. "אלמלא האל מלא רחמים — היו הרחמים בו עולם". "אלמלא"; אולם המציאות, ש בפניה מרכין הדור של עמיחי, הניחיה ליסטי למחצה, ואסו — לא נקבעה עליה ולפיכך אין הוא רואה אפשרות לעצמו לשנות אותה.

ג.

התפיסה הניחיליסטית של עמיחי דורו יודעת על קיומם של רעיונות שקוראים לגאולה, והיא שמעה על מאמצים להביא רעיונות אלה לביצוע — אולם גם הרעיונות גם ה' מבצעים אינם מעוררים בה עניין, כל

וגם משנה אותה, ריבוי המתים היא שהיה אצל עמיחי יסוד, שפורר את האמונה באחווה, הלאומית והאנושית כאחד, ואילו אצל אלתרמן דווקא ריבוי זה של מתים הוא שמשמש מילט להידוקה ולגיבושה של אותה אחתה. "אני דל הייתי, עכשיו אני, עוד מעט אביון" — קורא עמיחי בעצב; הענין יות הוא אירופא אצלו גורם, שמרפה את הידיים. "שמחת-עניים" קרא אל-תרמן לפואימה הגדולה שלו; ופירושו של השם הוא, שגם לעניים נכונני ימי-שמחה. אופטימיות לאומית היא אירופא חוטהשני ב"שמחת-עניים" של אלתרמן; פסימיות ביחס לכל דבר — ועל כל פנים: ביחס לאמונה בטיב — היא ציר מרכזי בשירת עמיחי.

חמשעשרה שנה בלבד מבדילת בין עמיחי לאלתרמן, אולם ההבדל שביניהם נדמה לנו כהבדל שבין שני דורות. מי שאנונו קשובה לתמורת, שחלו בישוב הישראלי מן התקופה של המאבק להקמתה של המדינה, עד לעשור הראשון לקיומה של המדינה — הוא יודה ללא-ספק, שאמנם שני דורות הם אלה. יתכן, שטיב הוא הדבר, ויתכן, שרע הוא — אולם עלינו להכיר בכך, שם שהיה "שמחת-עניים" של אלתרמן בשביל הדור שבערב הקמתה של המדינה, היא שרתו של עמיחי בשביל הדור שבסיומו של העשור הראשון למדינה זו.